

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้

แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/25 วันที่ 30 – 31 มกราคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 59 คน
จาก อบต.ศรีดงเย็น อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่

นายพิตรธรรม วิฑิตมนตรี ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวผู้เข้าอบรม ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากส่วนราชการของอำเภอ ผู้บริหารท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ตามศาสตร์พระราชา

นอกจากนี้ยังได้ทำความเข้าใจกับผู้เข้าอบรมถึงประเด็นในการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย แนวทางการดำเนินการพัฒนาทางเลือก การเรียนรู้จากประสบการณ์เศรษฐกิจพอเพียง 4 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานการพัฒนาแหล่งน้ำ ฐานการพัฒนาอาชีพทางด้านเกษตร ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และฐานเรียนรู้ด้านปศุสัตว์ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้าน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดและได้รับโอกาส จนสามารถเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ในที่สุด

สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน ในการมีส่วนร่วมของหมู่บ้านชุมชนจะมีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ ประชาชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวในการพัฒนาหมู่บ้านชุมชนที่ใช้ศาสตร์พระราชา และการพัฒนาทางเลือกเป็นหลักการแนวทางการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดีให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด จากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน และไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการรวมกลุ่ม และพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง ชอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงานการทำงาน บูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ทำไมบ่อพวงถึงต้องใช้ปูนผสมดิน ไม่ใช่ปูนผสมหินทราย

ตอบ : เพื่อเป็นการลดต้นทุน โดยไม่จำเป็นต้องซื้อหินทรายและสะดวกต่อการขนวัสดุขึ้นที่สูง

ถาม : ท่อที่ต่อเพื่อนำน้ำจากบ่อพวงไปใช้จำเป็นต้องใช้ระยะ 25 - 30 เมตรหรือไม่

ตอบ : จำเป็นเพราะระยะของท่อจะมีผลต่อความแรงของน้ำ

ถาม : หากบ่อพวงพลาสติกชำรุดหรือฉีกขาดต้องดูแลรักษาอย่างไร

ตอบ : สามารถซ่อมแซมโดยการปะ หรือเปลี่ยนพื้นที่ชำรุด หากไม่เปลี่ยนอาจจะทำให้บ่อมีการรั่วซึมได้

ถาม : ขนาดบ่อพวงสันเขามีขนาดเท่าไร

ตอบ : ลึก 2.5 เมตร สโลป 45 องศา กว้าง 13X28 เมตร

ถาม : คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำใช้น้ำฟรีหรือไม่

ตอบ : ไม่ได้ใช้ฟรี ต้องจ่ายค่ามิเตอร์น้ำตามกฎของหมู่บ้าน

ถาม : ระบบการกัลกน้ำสามารถนำน้ำขึ้นที่สูงได้หรือไม่

ตอบ : ระบบนี้ไม่สามารถดูดขึ้นที่สูงได้ เพราะเป็นการนำน้ำจากที่สูงลงมาที่ต่ำ กรณีจะนำน้ำจากที่ต่ำไปสูงจะเป็นการนำวิธีอื่นมาใช้แทนการกัลกน้ำ

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม่ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้าน และสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิตและการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ทำอย่างไรไม่ให้เปลี่ยไฟกินผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้

ตอบ : ให้ทำการเคาะโดยใช้กระดาก เพื่อดูว่าเป็นแมลงศัตรูพืชชนิดใด ทำการใส่สารเคมีกำจัดชนิดนั้นๆ กำจัดอย่างสม่ำเสมอ ไม่ควรที่จะเปลี่ยนสารเคมีบ่อย ซึ่งจะทำให้เกิดอาการดื้อยา

ถาม : ผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ และมหาชนกที่ทาง CP โลตัส มารับซื้อต้องมีลักษณะอย่างไร

ตอบ : ผลผลิตต้องมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ที่สำคัญคือการควบคุมการใช้สารเคมีต้องห้ามที่ทาง CP โลตัส กำหนด

ถาม : มีวิธีพ่นสารเคมีกำจัดเปลี่ยไฟทำอย่างไร

ตอบ : ก่อนผลผลิตจะออกดอก หรือดอกกำลังจะบานให้ฉีดพ่นจากข้างใต้ โดยเลือกสารเคมีและกำหนดระยะเวลาการฉีดพ่นให้เหมาะสม เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง

ถาม : ที่ธงปักไว้คือที่ที่ยึดใช้ไหม

ตอบ : พื้นที่ของชาวบ้านที่ปลูกกาแฟโรบัสต้า ที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ ซึ่งการปลูกต้นไม้ตามสี่ของธง จะมีต้นจั่วแดง เหลืองอินเดีย ทางนกงู เพื่อให้ร่มเงากับต้นกาแฟโรบัสต้า

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อูโตเป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมาย คือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปศุสัตว์

? การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ข้าวพันธุ์อูโต เป็นข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียว

ตอบ : ข้าวเจ้า

ถาม : พืชที่ปลูกแซมเป็นพืชชนิดใดบ้าง

ตอบ : ถั่ว กล้วยเต้า ผักกาด ผักกวางตุ้ง คื่นห่อ

ถาม : พืชหลังนาจะปลูกอะไรในพื้นที่นี้

ตอบ : ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกพืชทองญี่ปุ่น

ถาม : พืชที่โครงการปลูกหลักๆ แล้วนำเมล็ดพันธุ์หรือพันธุ์ปลูกมาจากที่ไหน

ตอบ : โครงการหลวงหมอกจำ่ม

ถาม : พืชที่เพาะปลูกนำไปขายที่ไหน

ตอบ : ขายในตลาดโครงการร้อยใจรักษ์ และส่งเข้าโรงครัวโครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : ปุ๋ย PR ต้องใช้การหมักกี่วันถึงจะนำมาใช้ได้

ตอบ : หมักไว้ 1 อาทิตย์ สามารถนำมาใช้ได้เลย

ถาม : ข้าวอูโตมีขายที่อื่นไหมนอกจากชุมชนและโครงการ

ตอบ : ข้าวอูโตมีการทดลองปลูกที่อื่น แต่ก็ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเท่าของคนที่ชุมชน เนื่องจากเป็นข้าวที่ผลิตในหมู่บ้านเมืองงามมาได้ 60 กว่าปี เป็นข้าวดั้งเดิม ที่เมืองงามจึงเด่นเรื่องการผลิตข้าวพันธุ์อูโตที่มีคุณภาพ รสชาติอร่อย

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วยสนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

? การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : เป็ดไข่ ออกไข่เฉลี่ยวันละกี่ฟอง

ตอบ : เป็ด 40 ตัวที่เลี้ยงอยู่ในโครงการ ออกไข่วันหนึ่งใน 40 ตัว อยู่ที่วันละ 25 ฟอง

ถาม : ไก่ดำภูพาน โครงการนำพันธุ์มาจากไหน

ตอบ : นำมาจากสกลนคร

ถาม : ทำไมที่โครงการถึงส่งเสริมการเลี้ยงหมูดำ

ตอบ : ชาวบ้านบริเวณนี้นำหมูดำ ไก่ดำ ไปใช้ในการประกอบพิธีกรรมตามประเพณี ทางโครงการจึงได้นำหมูดำมาส่งเสริมให้กับชาวบ้านได้เลี้ยงเอง ชาวบ้านจะได้ไม่ต้องไปหาซื้อจากที่อื่น

ถาม : มีวิธีการอย่างไรที่สามารถเพิ่มผลผลิตไข่เป็ดให้มีปริมาณที่สูงกว่าปกติ

ตอบ : อัตราส่วนการทำ หนุ่เนเปียร์ 10 โล/37 ตัว เศษอาหารเหลือจากโครงการ อาหารเป็ดไข่ 1 กก.

ถาม : เป็ดหรือไก่ของโครงการให้หัวอาหารอย่างเดียวหรือไม่

ตอบ : การเลี้ยงไก่หรือเป็ดไข่ โดยการให้อาหารสำหรับไก่หรือเป็ดไข่เป็นอาหารสำเร็จรูปผสมกับหนุ่เนเปียร์ และเศษอาหารที่ทานเหลือจากโครงการ

ถาม : การส่งเสริมด้านปศุสัตว์ เลี้ยงเป็ด ไก่ เมื่อได้ผลผลิตแล้วชาวบ้านนำไปขายที่ไหน

ตอบ : นำมาขายให้โครงการฯ เนื่องจากโครงการฯ จะมีการทำอาหารให้พนักงานกินทุกวัน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชนิ เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพยาตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาสมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสาทำดี จุดเปลี่ยนที่อยากจะทำจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้แฟนบ้านยะลา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิต เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดี วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุญ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วม จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : แหล่งซื้อขายยาเสพติดรับมาจากที่ไหน

ตอบ : ซื้อมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะมีราคาต้นทุนที่ต่ำมาก โดยผู้ซื้อกับผู้ขายนั้นจะไม่พบกันโดยตรง อาจทำการติดต่อซื้อผ่านโทรศัพท์ หรือมีพ่อค้าคนกลางติดต่อให้ จากนั้นจึงจะมีผู้ส่งมาส่งสินค้าถึงที่หมายเอง

ถาม : อาการสังเกตเบื้องต้นของผู้ที่เสพยาเสพติด เราจะมีวิธีการสังเกตอย่างไร

ตอบ : อาการจะแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด เช่น ลูกลึกลุกลน เดินวนไม่นั่งอยู่กับที่ ไม่กล้าสบตาคู่สนทนา

ถาม : ปัจจุบันราคายาบ้าที่ขายทั่วไป มีราคาประมาณกี่บาท

ตอบ : ยาบ้าในราคาต้นทุนจะตกอยู่เม็ดละ 15 บาท และขายปลีกเม็ดละ 50 – 100 บาท ตามแหล่งพื้นที่

ถาม : ปฏิกริยาตอบสนอง เมื่อเสพยาในปริมาณมากๆ จะเป็นอย่างไร

ตอบ : จะมีอาการตื่นตัวอยู่เสมอ มีความรู้สึกอยากทำลายบางสิ่งบางอย่างตลอดเวลา หรือในบางคนที่มีอาการหลอน อาจเกิดจากการมีปัญหาด้านสุขภาพจิต หรือ มีเรื่องเครียดในจิตใจมาก่อนแล้ว

ถาม : หากผู้มีอิทธิพลกลับมา แล้ววงจรของการค้ายาจะกลับมาเป็นแบบเดิมหรือไม่

ตอบ : เมื่อถึงเวลานั้น ชาวบ้านจะมีอาชีพที่สุจริตทำ และมีความภาคภูมิใจที่ตัดขาดจากวงจรดังกล่าวได้ เปรียบเสมือนเป็นเกราะป้องกันตัวของชุมชน ซึ่งคาดว่าจะมีความเข้มแข็งมากพอที่ผู้มีอิทธิพลจะเข้ามาไม่ผลต่อชุมชนอีกครั้ง

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรัก

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่สาย ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรัก และได้แนะนำนายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ ในการนำเสนอแผนงานการดำเนินโครงการในระยะที่ผ่านมา และได้บรรยายถึงความเป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ ก่อนมีโครงการฯ เข้ามาในพื้นที่ ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติดอยู่ในระดับรุนแรง ทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมาก ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้จัดประชุม เพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसानหมูที่ 10 เข้าร่วมโครงการ ต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้าน และเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการ คือ การศึกษาข้อมูลพื้นที่ สํารวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม หลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลแล้วคืนข้อมูลให้กับชาวบ้าน แต่ทางโครงการฯ ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุม ได้มีหลายหน่วยงานเข้าร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้าน เพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และได้ดูแลกันเอง

ยกตัวอย่างปัญหายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติดมีการสร้างกฎระเบียบชุมชน มีบทลงโทษตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 1 คือ จะโดนตักเตือน และต้องเข้ารับการบำบัด
2. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 2 คือ จะปรับผู้ปกครอง 5,000 บาท และส่งเข้ารับการบำบัด
3. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 3 คือ จะปรับกรรมการหมู่บ้าน 10,000 บาท พร้อมส่งเข้ารับการบำบัด
4. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 4 คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย
5. ขับไล่ออกจากหมู่บ้าน

ท้ายที่สุดได้ฝากหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ที่ข้างเคียงโครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้าน นำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งในปัจจุบันโครงการฯ ได้มีการขยายผลแหล่งน้ำจำนวน 11 หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลท่าตอน

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายปิติธรรม ฐิตินนตรี ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ให้ข้อคิดแก่คณะผู้เข้าอบรมทั้ง 59 คน โดยได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ความรู้ที่ผู้เข้าอบรมได้รับในระยะเวลา 2 วัน 1 คืน นั้นน้อยมากหากเปรียบเทียบกับองค์ความรู้ในสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 9 ได้ทำมาและได้เน้นย้ำถึงหลักคิดและแนวทางการพัฒนาตามศาสตร์พระราชา **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ในการใช้องค์ความรู้ 6 มิติ ได้แก่ มิติน้ำ มิติดิน มิติเกษตร มิติป่า มิติสิ่งแวดล้อมและมิติพลังงานทดแทน ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคมในการแก้ปัญหาของชุมชนเยาวชนและครอบครัว และได้เชื่อมโยงการอบรมแลกเปลี่ยนในครั้งนี้กับหลักทรงงาน ในหัวข้อ **“การระเบิดจากข้างใน”** ในการนำสิ่งที่ได้เห็น ได้เรียนรู้ ได้ฟัง จากโครงการฯ ไปต่อยอดการพัฒนาในพื้นที่ สร้างโอกาสให้คนในชุมชนและอีกข้อคือ **“ขาดทุนคือกำไร”** การที่ได้มาเรียนรู้แม้จะเสียเวลาแต่ได้สิ่งที่มีค่ากลับไป

ได้มอบการบ้านให้ผู้เข้ารับการอบรม 2 ข้อ คือ 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน และ 2) ให้เสนอโครงการแก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีหลักเกณฑ์ในการเสนอโครงการ คือ โครงการต้องมาจากปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากการประชาคม มีส่วนร่วมของ อปท. โดยใช้บของ อปท.เป็นหลัก ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านสละแรงงาน สถาบันปิดทองหลังพระฯ มีงบประมาณร่วมสมทบบางส่วน และสามารถ

สรุปกิจกรรมการอบรม

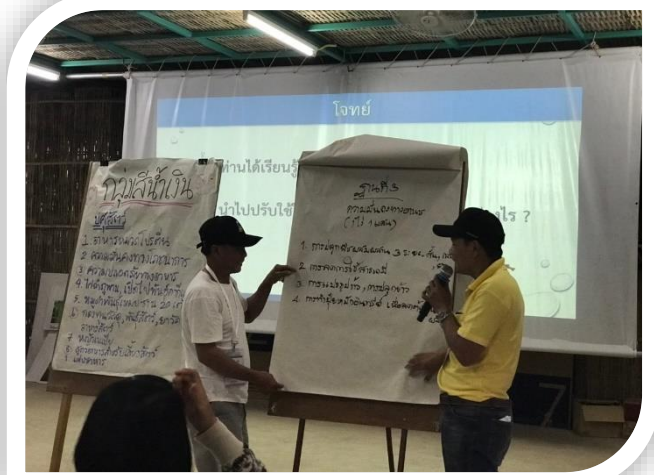
สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การบริหารจัดการพื้นที่แบบองค์รวม โดยการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ลักษณะ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า
2. การตั้งสหกรณ์เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง
3. การสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนจนเกิดความมั่นคง
4. ความปลอดภัยทางอาหาร โดยการใช้สารชีวภัณฑ์ในการดูแลรักษาพืช เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตข้าว และพัฒนาคุณภาพผลผลิต
5. การสร้างกองทุนพันธุ์สัตว์ กองทุนอาหารสัตว์ กองทุนยา และกองทุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาปศุสัตว์แบบครบวงจร
6. การนำพืชไปเลี้ยงปลา เพื่อลดต้นทุนการเลี้ยงปลา
7. การจัดสรรพื้นที่ปลูกพืชในพื้นที่ 1 ไร่เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยการใช้ประโยชน์จากพื้นที่จำกัดให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด
8. การเรียนรู้วิธีการปลูกพืชผสมผสานไปปรับใช้ในชุมชน
9. การทำอาหารสัตว์ โดยใช้วัตถุดิบทางการเกษตรผสมกับหัวอาหาร เพื่อเพิ่มผลผลิตทางปศุสัตว์
10. วิธีการใช้ระบบกักน้ำในชุมชน
11. มาตรการเกี่ยวกับการจัดการระบบน้ำภายในหมู่บ้าน
12. การหาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน
13. การประสานในหน่วยภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
14. ทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับด้านการเกษตรและปศุสัตว์
15. การใช้หญ้าเนเปียร์ที่มีโภชนาการด้านโปรตีนสูง เป็นอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตสัตว์
16. การทำบัญชีครัวเรือน พร้อมทั้งนำไปขยายผลในหมู่บ้านได้
17. การดำเนินตามแนวทางตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
18. การปลูกพันธุ์ข้าวอีด และการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว และราคาข้าวให้สูงขึ้น
19. แนวทางการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน
20. การสร้างความสามัคคีสามัคคีให้กับชาวบ้านในชุมชน

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

แนวทางการนำไป ปรับใช้ในพื้นที่

1. นำแนวทางการพัฒนาเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพไปปรับใช้
2. แนวทางการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง
3. การทำกองทุนพันธุ์สัตว์ เช่น เป็ดไข่ ไก่เนื้อ ไปปรับใช้ในชุมชน รวมถึงการแปรรูปผลผลิตที่ได้
4. แนวทางการพัฒนาบุคลากรแบบครบวงจรไปปรับใช้
5. การทำปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิต พร้อมทั้งการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการปลูกพืชหลังนา
6. นำองค์ความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้คนในชุมชนได้รับทราบ
7. การตั้งกลุ่มเพื่อการต่อลงราคาผลผลิตและสามารถลดค่าปุ๋ยหรือต่างๆ ได้
8. การนำไปปรับใช้ตามสภาพภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ แต่ละชุมชน

การประเมินความพึงพอใจ อบต.ศรีดงเย็น อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	95.35	4.65	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	88.37	11.63	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	93.02	4.65	-	2.33
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	93.02	6.98	-	-
วิทยากรมีความรู้	97.67	2.33	-	-
สถานที่อบรม	95.35	4.65	-	-
สถานที่พัก	97.67	2.33	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	86.05	13.95	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 43 คน จาก 59 คน